

РІВЕНЬ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ВИКОНАННЯ ОКРЕМИХ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАСКЕТБОЛУ НА ВІЗКАХ ГРАВЦЯМИ РІЗНИХ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ КЛАСІВ

Мар'ян ПІТИН, Василь КОВЦУН

Львівський державний інститут фізичної культури

Постановка проблеми. Параолімпійський рух – один з найвищих проявів гуманізму минулого тисячоліття, який дозволяє неповносправним стати повноцінними суб'єктами суспільства. В процесі складних економічних реформ ускладнень в соціальному розвитку Україна робить ще один крок в сторону цивілізованого світового співтовариства.[4,6]

Баскетбол на візках є одним з найвидовищних у світі спортивних дисциплін, в яких змагаються неповносправні атлети. Він слугує не тільки для покращення та удосконалення фізичних кондицій спортсмена, але й як потужний чинник соціальної інтеграції.[1-3,5,6]

В процесі гри удосконалюється розумова діяльність, координація рухів та здатність орієнтуватися в обставинах, що постійно змінюються. Виходом з ситуації швидкості та координації у баскетболі складається з тренування здібностей засвоювати складно-координаційні дії відповідно з вимогами обставин, що раз за разом змінюються на майданчику. Суттєве значення при цьому має удосконалення здатності вірно сприймати свої дії у просторі та часі, підтримувати рівновагу, раціонально чергувати напруження та розслаблення тощо.[2-4]

Доступна нам науково-методична література розкриває дані щодо тактики підготовки (Б.Хедрік, Д.Барнес, Л.Шевер 1989); загальної характеристики компонентів змагальної діяльності (М.Пітин 2003); взаємодії спортсменів під час гри (Є.Болах 1993); оцінки координаційних здібностей гравців в баскетболі у візках (К.Здеб 1999); класифікації гравців національних команд (Б.Молік, А.Космол 1999); аналізу результативності гравців в баскетболі у візках в залежності від класифікаційного балу (Є.Болах, А.Микичук, К.Годзінські 2003, М. Пітин 2003); мотиваційних факторів занять баскетболом на візках (Є.Болах, А.Микичук, Є.Пристапа 2003). Недостатньо розкритими залишаються питання аналізу змагальної діяльності спортсменів різних класів та визначення рівня взаємозв'язку між використанням ними окремих техніко-тактичних елементів гри.

Мета: Визначити рівень взаємозв'язку між виконання окремих техніко-тактичних елементів змагальної діяльності баскетболу на візках гравцями різних функціональних класів.

Завдання:

1. Визначити кількісні параметри використання окремих техніко-тактичних елементів змагальної діяльності баскетболу на візках гравцями різних функціональних класів 1-4.
2. Визначити рівень взаємозв'язку між виконання окремих техніко-тактичних елементів змагальної діяльності баскетболу на візках гравцями різних функціональних класів.

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз змагальної діяльності проводився за іграми передових команд світу: Німеччини, Італії, Північноамериканської Національної асоціації баскетболу на візках (NWBA). Аналізувались показники десяти найкращих спортсменів кожного з функціонального класу (згідно міжнародної класифікації). Загальна кількість спортсменів склала сорок осіб (по 10 кожного класу). До уваги брались показники спортсменів, які провели на майданчику більше тридцяти хвилин ігрового часу, що свідчило їх належність до основного складу команди. Результати згідно першого дослідження висвітлені нами у попередніх публікаціях. У даній роботі оптимально виконано друге завдання нашого дослідження. Проаналізовано за допомогою методів математичної статистики та на основі отриманих даних педагогічного експерименту та відео аналізу змагальної діяльності кращих десяти спортсменів кожного функціонального класу рівень взаємозв'язку використання окремих техніко-тактичних елементів у грі. Зокрема, аналізувались такі техніко-тактичні дії, як: ведення м'яча у кошик, з них результативні; ведення м'яча; передача і ловіння м'яча; силові протиборства; блокування суперника; ривок до 5 метрів, до 10 метрів, до 20 метрів; загальна дистанція переміщення (у метрах), кількість проведених хвилин на майданчику (як зазначалось вище, нами аналізувались показники спортсменів, які провели на майданчику більше 30 ігрового часу).

Таким чином, ми отримали наступні дані:

Для спортсменів функціонального класу 1 (табл. 1) характерною є відсутність високого рівня взаємозв'язку у всіх виділених показниках. Наближення до високого рівня взаємозв'язку ми можемо спостерігати між показником кількості виконання результативних кидків з гри, який склав 0,69. Середній рівень взаємозв'язку (в межах $r = 0,70-0,40$) відмічено у значної групи показників, зокрема: кількістю використання ведення та виконанням силового протиборства ($r = 0,45$); кількістю результативних кидків та блокувань ($r = 0,44$); виконанням блокувань та блокувань до 20 метрів і більше ($r = 0,52$); силовими протиборствами та силовою дистанцією переміщень ($r = 0,57$); кількістю виконання ривків до 5 м. та силовою дистанцією переміщень спортсменів ($r = 0,59$). Середній обернений рівень взаємозв'язку компонентів змагальної діяльності баскетболу на візках у гравців 1 класу відмічено між: кількістю використання ведення і загальною кількістю кидків результативних кидків, виконанням переміщень до 5 м. (відповідно $r = -0,58$; $r = -0,46$); виконанням силових протиборств та загальною кількістю кидків з гри результативних кидків ($r = -0,68$, наближений до високого), блокуваннями та виконанням дистанції до 20 м. ($r = -0,43$); виконанням переміщень до 10 м. та загальною кількістю хвилин проведених гравцями 1 класу на майданчику під час гри ($r = -0,43$), загальною кількістю кидків з гри ($r = -0,56$); кількістю переміщень до 20 м. і більше та загальною дистанцією переміщень гравців 1 класу. Відсутність взаємозв'язку інших показників окремих компонентів змагальної діяльності гравців 1 класу коливається у межах від $r = 0,40$ до $-0,40$, що вказує на відсутність взаємозв'язку або його відсутність.

Високий рівень взаємозв'язку виконання окремих техніко-тактичних елементів гравців функціонального класу (Табл. 1) виявив наступні показники:

Високий рівень взаємозв'язку спостерігається між кількістю проведених хвилин на майданчику і загальною кількістю виконання кидків з гри ($r = 0,71$), кількістю переміщень до 10 метрів ($r = 0,76$), загальною дистанцією переміщень впродовж

гри ($r = 0,71$); загальною кількістю виконання кидків з гри та їх результативністю ($r = 0,79$). Середній позитивний рівень взаємозв'язку відзначено між показниками виконання техніко-тактичних елементів змагальної діяльності спортсменів другого функціонального класу: кількістю проведених хвилин на майданчику і кількістю результативних кидків ($r = 0,47$); загальною кількістю виконання кидків з дистанції і переміщенням до 10 метрів ($r = 0,67$), проходженням загальної дистанції переміщень впродовж гри ($r = 0,60$); результативним виконанням кидків з дистанції і виконанням силового протиборства ($r = 0,51$), загальною кількістю виконання кидків з дистанції переміщення ($r = 0,65$); силовим протиборством та переміщенням до 10 метрів ($r = 0,69$, показник взаємозв'язку наближений до високого); виконанням блокування та переміщенням до 10 метрів ($r = 0,40$), загальною кількістю виконання переміщення ($r = 0,44$). Сильний обернений рівень взаємозв'язку відзначено між використанням техніко-тактичних елементів баскетболу на візках зафіксованих показників загальною кількістю проведених хвилин на майданчику та виконанням передач м'яча ($r = 0,84$). Середній обернений рівень взаємозв'язку визначено між кількістю проведених хвилин на майданчику і переміщенням до 5 метрів ($r = -0,49$); результативним виконанням кидків з гри та передачею м'яча ($r = -0,46$); передачею м'яча і переміщенням до 10 метрів ($r = -0,66$), загальною дистанцією переміщень ($r = -0,66$); силовим протиборством і переміщенням до 20 м. і більше ($r = -0,42$); переміщенням до 5 метрів і переміщенням до 20 метрів і більше ($r = -0,42$); загальною дистанцією переміщень гравця впродовж гри ($r = -0,42$). У інших випадках рівень взаємозв'язку виконання техніко-тактичних елементів змагальної діяльності баскетболу на візках гравцями функціонального класу 2 коливався в межах від 0,4 до -0,40, що відповідає незначному рівню взаємозв'язку чи його відсутності. Тому дані значення нами не виділено.

У гравців третього функціонального класу (табл. 1), згідно міжнародної класифікації, виявлено високий рівень взаємозв'язку між загальною кількістю виконання кидків з гри та результативністю цих кидків ($r = 0,84$). Середній рівень взаємозв'язку використання окремих техніко-тактичних елементів гри між кількістю проведених хвилин на майданчику і використанням ведення ($r = 0,50$); загальною кількістю виконання кидків з гри та силовим протиборством ($r = 0,44$), переміщенням до 5 метрів ($r = 0,42$); виконанням результативних кидків з гри і переміщенням до 5 метрів ($r = 0,55$); використанням ведення і переміщенням до 10 м. ($r = 0,50$); передачею м'яча і переміщенням до 20 м. і більше ($r = 0,53$); блокуванням гравця і переміщенням до 10 м. ($r = 0,48$); переміщенням до 5 м. і до 10 м. ($r = 0,50$). Високий показники рівня взаємозв'язку відмічено: високий ($r = -0,70$) між виконанням ведення та блокуванням гравця. Середній рівень взаємозв'язку між окремими техніко-тактичними елементами змагальної діяльності баскетболу на візках у гравців третього функціонального класу наявний між використанням ведення і переміщенням до 20 м. і більше ($r = -0,41$); передачею м'яча і переміщенням до 5 метрів ($r = -0,47$); переміщення до 5 м. та переміщення до 10 м. з переміщеннями гравця на майданчику до 20 м. і більше (відповідно $r = -0,48$ та $r = -0,50$). У інших випадках рівень взаємозв'язку виконання техніко-тактичних елементів змагальної діяльності баскетболу на візках гравцями функціонального класу 3 (згідно загальною міжнародною федерацією баскетболу на візках функціональної класифікаційної системи) коливався в межах від 0,40 до -0,40, що відповідає незначному рівню взаємозв'язку чи його відсутності. Тому, дані значення нами не виділено.

Нами також проаналізовано взаємозв'язок виконання окремих техніко-тактичних елементів змагальної діяльності в баскетболі на візках гравців четвертого функціонального класу (табл. 1) (мінімальні функціональні ураження та найбільш об'єм виконуваних рухів). Так, не відмічено високого позитивного взаємозв'язку між даними сукупностями показників. Середній позитивний зв'язок зафіксовано між часом проведеним на майданчику і виконанням блокування гравця ($r = 0,42$); загальною кількістю виконання кидків з гри і результативними кидками з гри ($r = 0,46$), переміщенням до 5 м. ($r = 0,45$); використанням ведення та переміщенням до 10 м. ($r = 0,62$); переміщенням до 20 м. і більше і загальною дистанцією переміщення впродовж гри ($r = 0,55$).

Проведення кореляційного аналізу даних виявило також наявність зв'язку отриманих даних оберненого (від'ємного) рівня взаємозв'язку: високого, $r = -0,41$ між загальною кількістю виконання кидків з гри та загальною дистанцією переміщення гравців четвертого класу; середній між: часом проведеним на майданчику і використанням ведення ($r = -0,41$), силовим протиборством ($r = -0,48$); загальною кількістю виконання кидків з гри і переміщеннями до 20 м. і більше ($r = -0,48$); виконанням блокування і переміщенням до 20 м. і більше.

Взаємозв'язок між виконанням інших окремих техніко-тактичних елементів змагальної діяльності баскетболу на візках гравцями функціонального класу 4 виявився істотним та коливався в межах від 0,40 до -0,40, що відповідає незвичайно низькому рівню взаємозв'язку чи його відсутності.

Висновки

У гравців різного функціонального класу у баскетболі на візках спостерігалися найбільший прямий та обернений рівень взаємозв'язку між виконанням окремих техніко-тактичних елементів змагальної діяльності у баскетболі на візках: "1" – $r = 0,69$, між показником кількості виконання кидків та результативністю виконання кидків з гри; $r = -0,58$ між, кількістю використання ведення і загальною кількістю кидків з гри; "2" – $r = 0,79$, між загальною кількістю виконання кидків з гри та результативністю; $r = -0,84$, між загальною кількістю проведених хвилин на майданчику та виконанням передач; "3" – $r = 0,84$, між виконанням кидків з гри та результативністю цих кидків високий; $r = -0,70$, між виконанням передач і блокуванням гравця; "4" – $r = 0,62$, між використанням ведення та переміщенням до 10 м.; $r = -0,74$, між загальною кількістю виконання кидків з гри та загальною дистанцією переміщення гравців.

Література

1. Баскетбол: Основные технические приемы. Методика обучения в группах начальной подготовки/Пер.з англ.: Шеретюх А.А., Костикова Л.В., Григорьев И.Н. – Омск, 1991. – 60с.
2. Башкирова М.М. Физическая активность и спорт среди инвалидов: реальность и перспективы// Спорт для всех. – 1999. – № 1-2 – С.26-28.
3. Булатова М.М., Платонов В.М. Фізична підготовка спортсмена: Навчальний посібник. – К.: Олімпійська література, 1995. – 320с.
4. Вайзер С.Р. Принцип подбора упражнений на развитие силы: Опыт работы с юношами-старшеклассниками//Физ.культура в школе. – 1987.№2. – С.30-31.

5. Вацеба О.М. Коній О.В. Особливості розвитку параолімпійського руху в Україні / Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні: Зб. наук. праць. – Рівне, 1999. – С. 47-52.
6. Вовканыч А. Состояние и перспективы развития рекреационного спорта инвалидов (по итогам проекта "RESPO") // Наука в олимпийском спорте. – 2002. Вып. 2 – С. 24-26.
7. Бріскін Ю.А. Теоретико-методичні основи інваспорту. – Л.: "Кварт", 2005. – 355 ю.іл. (118, 147, 149, 206-232)
8. Птин М. Аналіз змісту змагальної діяльності неповносправних баскетболістів різних функціональних класів // Молода спортивна наука України: Зб. наук. праць в галузі фізичної культури та спорту. Вып. 9: У 4-х.т. – Львів: НВФ "Українські технології" 2005. – Т. 2. – С. 79-84.
9. Zolach E. Obciazenia fizyczne stosowane w jednostce treningowej w podorresie przygotowania specjalnego w pilkce koszykowej na wozkach // Fizjoterapia. T 9, nr 2 (2001), s. 60-65.
10. Danis D., Mikula W. Urazy i zespoły przeciążeniowe u sportowców uprawiających piłkę koszykową na wozkach // Med.Sport. – 1999, nr 101, s. 15-17.

РІВЕНЬ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ВИКОНАННЯ ОКРЕМИХ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАСКЕТБОЛУ НА ВІЗКАХ ГРАВЦЯМИ РІЗНИХ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ КЛАСІВ

Мар'ян ПТИН, Василь КОВЦУН

Львівський державний інститут фізичної культури

Анотація. В статті розглянуто рівень взаємозв'язку виконання окремих техніко-тактичних елементів змагальної діяльності баскетболу на візках гравцями різних функціональних класів.

Ключові слова: баскетбол на візках, окремі елементи змагальної діяльності, рівень взаємозв'язку.

РІВЕНЬ ВЗАИМОСВЯЗИ ИСПОЛНЕНИЯ ОТДЕЛЬНЫХ ТЕХНИКО-ТАКТИЧЕСКИХ ЭЛЕМЕНТОВ СОРЕВНОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БАСКЕТБОЛА НА КОЛЯСКАХ ИГРОКАМИ РАЗНЫХ ФУНКЦИОНАЛЬНЫХ КЛАССОВ

Марьян ПИТЫН, Василь КОВЦУН

Львовский государственный институт физического воспитания

Анотация. Статья посвящена проблеме уровня взаимосвязи использования отдельных технико-тактических элементов соревновательной деятельности баскетбола на колясках спортсменами разных функциональных классов.

Ключевые слова: баскетбол на колясках, отдельные элементы соревновательной деятельности, уровень взаимосвязи.

THE LEVEL OF CORRELATION TECHNICAL AND TACTICS COMPONENTS OF COMPETITIVE ACTIVITY WHEELCHAIR BASKETBALL SPORTSMEN'S 1-4 FUNCTIONAL CLASS

Maryan PITYN, VASYL' KOVTSUN

Lviv Sstate Institute of Physical Culture

Abstract. The article using problems of level correlation of technical and tactics components of competitive activity wheelchair basketball sportsmen's 1-4 functional class.

Key words: wheelchair basketball, level of strength preparative, components competitive activity.

ВІКОВІ ЗМІНИ АДАПТИВНИХ РЕАКЦІЙ КАРДІО-РЕСПІРАТОРНОЇ СИСТЕМИ ПЛАВЦІВ У ПРОЦЕСІ БАГАТОРІЧНИХ ТРЕНУВАНЬ

Світлана ПОГОДІНА

Таврійський національний університет ім. В.І.Вернадського

Постановка проблеми. Вивчення адаптивних можливостей організму спортсменів з метою подальшого підвищення спортивної майстерності, розширення функціональних резервів і збереження здоров'я є актуальною проблемою багаторічного спортивного тренування [6]. Особливо важливим у сучасних умовах вважаються дослідження особливостей адаптивних реакцій організму до тренувальних навантажень, детерміновано рівнем енергетичного обміну [1, 2, 4]. Відомо, що в результаті довгострокової адаптації формується функціональна система оптимального енергозабезпечення організму, специфічною особливістю якої є функціональна спряженість і корельованість різних складових, вікові особливості і фізіологічні зміни, яких цілком не з'ясовано [5]. Дотепер недостатньо вивчені низка аспектів вікової динаміки вентиляційної і газообмінної функції легень юних спортсменів у процесі адаптації до фізичних навантажень, особливо у видах спорту, у яких крім фізичного навантаження присутній додатковий зовнішній фактор [7]. Таку специфіку має спортивне плавання. Метою дослідження стало вивчення вікових закономірностей формування енергетичного потенціалу і особливостей реакцій кардіо-респіраторної системи плавців у процесі адаптації до специфічних фізичних навантажень.

Організація досліджень. Дослідження здійснювалися в 2 етапи. На першому етапі були проведені дослідження фізичного розвитку спортсменів за допомогою антропометрії, спірометрії, динамометрії. Дослідження фізичної працездатності